

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

SOSYOLOJİYE GİRİŞ

SOSYOLOJİK HAYAL GÜCÜ

1. HAFTA

Dr. Öğr. Üyesi Pınar KARABABA KAYALIGİL

Sosyolojik Hayal Gücü

- **Yapı, kurum, çevre, birey, toplumlar:**

Kendi koşullarının şekillendirdiği bir an ve coğrafyada hem bu kurum, ortam ve profillerin içinde geliştiği uzun zamana yayılmış bir tarih ve coğrafya içinde yer alırlar.

Ücra bir hane örneği:

- Dünyanın geçmişi ve şimdinden ve bulunduğu ülkenin tarihindeki aile yapısı, kentlerin gelişimi ve istihdam piyasasından, ekonomik yapıdan
- bağımsız bir günlük hayat sürmez.

Sosyolojik Hayal Gücü

- **Sosyoloğun görevi:**

O hane içindeki bireyi önce bulunduğu çevre, toplum, ekonomik ve kültürel faktörlerle, sonra da içinde bulunduğu durumun tarihsel gelişimi ve dünyadaki benzer örnekleriyle ilişkilendirmektir.

Sosyolojik Hayal Gücü

- Wright Mills'in ortaya attığı sosyolojik hayalgücü kavramı bireysel özgeçmişimiz ile toplumsal ve tarihsel olgu ve gelişmelerle ilişkilerini göz önünde bulundurmaya ifade eder. Sosyolojik hayalgücü yalnızca bireyi ilgilendirir görünen pek çok olayın gerçekte daha geniş bir ilişkiler ağının içinde yer aldığını görmemizi sağlar.

Sosyolojik Hayal Gücü

Sosyolojik hayal gücü, birey ve toplum arasındaki ilişkiyi zamandan koparmadan kuran bir anlayış demektir.

Sosyolojik hayal gücü ne sağlar?

- Birey hayatının ve toplum tarihinin tam olarak kavranabilmesini,
- Yaşanılan dönemin geçmiş ile bağlantısının kurulmasını,
- Tarihsel dönemlere ve bu dönemlerin olgularına, çok farklı insan gruplarının deneyimleri ve bu deneyimlerin birbiriyle ilişkisi açısından bakılabilmelerini,
- Bireyin kendi hayatının anlamını kavrayabilmesini ve kendi geleceğini görebilmesini,
- İçinde yaşanılan tarihi dönemin ve diğer insanların bilincinde olmayı,
- Sorunların bireysel mi , yapısal mı olduğunun farkedilmesini sağlar.

Sosyoloji bize ne kazandırır?

- Sosyoloji eğitimi almış birey, toplumsal hayat hakkında eleştirel düşünmeyi ve sorgulamayı öğrenir.
- Sosyolojik bakış açısı sınırlılıklarımız ve imkanlarımız hakkındaki farkındalığımızı artırır.
- Sosyolojik hayal gücü insanlara günlük bakışın ötesine geçiş imkanını sağlar.
- Toplumsal ve kültürel ilişkilere karşılaştırmalı ve tarihsel bir şekilde bakmamızı sağlar. Daha önce görmediğimiz insanlık durumlarını keşfedebiliriz.
- Diğer toplumlar ve kurumlar hakkındaki bilgimizi artırır; korku ve zıtlaşma yerine sağduyuyu hakim kılar.
- Toplumsal sorunlara bütünlüklü bir çözüm arayışını mümkün kılar.

Sosyoloji:

- “insanın toplumsal yaşamının, insan grupları ile toplumlarının bilimsel incelemesidir”. (Giddens, 2008:38),
- modern toplumlarda insan gruplarının ve toplumsal yaşamın sistematik ve planlı olarak çalışılması” (Browne,1998:1)
- “insan toplumlarının ve toplumu oluşturan gruplardaki insan davranışlarının bilimsel olarak incelenmesidir” (Kornblum ve Smith 2008:4)

Sosyolojinin Konusu Nedir?

Zaman akışı içinde bireyin; insan gruplarının, toplumların **kendileri** ve **çevreleri** ile girdiği etkileşimlerdir.

- Sosyolojinin konusu bireysel dünyalar veya bireysel hayatlar değildir.
- Sosyolojinin konusu yaşadığımız sosyal dünyadır; toplumsal hayattır.

Sosyoloji Nedir?

- Sosyoloji büyük ölçekte (makro düzeyde) toplumsal kurumların ya da toplumların yapısını ve değişimini; küçük ölçekte (mikro düzeyde) ise grupları, gruplar arasındaki etkileşimi ve toplumsal rolleri inceler.
- Yakın etkileşim içeren, daha dar bir çevreyle ilişkili olan gündelik davranışların incelenmesi **mikrososyolojinin**; siyasal sistem ya da ekonomik düzen gibi büyük ölçekli toplumsal düzenlerin çözümlenmesine ise **makrososyoloji** adı verilir (Giddens (2008), *Sosyoloji*, s.60).

Sosyoloji Nedir?

Bir bilim dalı olarak sosyoloji 19.yüzyılda ortaya çıkmıştır.

Sosyolojinin ortaya çıkışında etken olan sosyal kuvvetler

- Siyasi devrimler
- Dini deęişimler
- Bilimin gelişmesi
- Sanayi devrimi ve kapitalizmin yükseliş
- Kentleşme
- Sosyalizmin yükseliş

Sosyolojinin alt dalları

Neredeyse ilgilendiği konu kadar alt dalları vardır:

- Sosyoloji teorileri
- Metodoloji
- Uygulamalı sosyoloji)
- Karşılaştırmalı sosyoloji
- Sosyal istatistik
- Hukuk sosyolojisi
- Suç sosyolojisi
- Dil sosyolojisi
- Aile sosyolojisi
- Din sosyolojisi
- Dil sosyolojisi
- Kültür sosyolojisi
- Sosyal kimlik
- Sosyalleşme / toplumsallaşma
- Tıp sosyolojisi
- Siyaset sosyolojisi
- Kent sosyolojisi
- Kır sosyolojisi

Sosyolojinin alt dalları

- Sanayi sosyolojisi
- İktisat sosyolojisi
- Spor sosyolojisi
- Sanat sosyolojisi
- Edebiyat sosyolojisi
- Sosyal değişme
- Sosyal hareketler
- Sosyal tabakalaşma
- Kurumlar sosyolojisi
- Kuruluş sosyolojisi
- Göç sosyolojisi
- Gençlik sosyolojisi
- Eğitim sosyolojisi
- Küçük gruplar sosyolojisi
- Sosyal kontrol
- Bilgi sosyolojisi
- Bilim sosyolojisi
- Irk ve etnik ilişkiler
- Meslekler sosyolojisi

- Smelser : Bugün adeta güneşin altındaki hemen hemen her şeyin sosyolojisi vardır.
(Smelser (1994) *Sociology*, s.8)

- Ücra bir hane örneği
- Aile içi ilişkiler,
- Hanedeki bireylerin komşularla ilişkileri,
- Hanedeki bireylerin iş ilişkileri,
- Buldukları mahallenin yaşadıkları kentteki durumu,
- İşlerinin iş piyasasındaki durumu,
- Kentlerinin ülkedeki değişimlerden nasıl etkilendiği,
- Yaptıkları işin ülke ekonomisinden nasıl etkilendiği...

Sosyolojik Hayal Gücü

- Sosyolojik hayalgücü karmaşayı karşılaştırmalı ve tarihsel bir şekilde sadeleştirir.
- Mills: Unutmayınız ki yeterince iyi ifade edilebildiklerinde sosyal bilimin soruları hem kamusal sorunları hem de bireysel sorunları içerecektir, hem de bu ikisi arasındaki karmaşık ilişkileri kapsayabilecektir.

(Mills (2007) *Toplumbilimsel Düşün*, s.372).